

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ШИФР «Investment climate»

СЕКЦІЯ «Актуальні питання співробітництва з Європейським Союзом»

НАУКОВА РОБОТА

**на Всеукраїнський конкурс
студентських наукових робіт**

**на тему: «СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
СПРИЯТЛИВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В
УМОВАХ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄС»**

АНАТОЦІЯ

Наукова робота за шифром «Investment climate», на тему «Стратегічні засади формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС».

Актуальність дослідження обумовлена тим, що на світовому ринку гостро постає проблема пошуку джерел фінансування модернізації, зокрема у контексті залучення прямих іноземних інвестицій, які здатні виконати її довгострокові ефекти.

Метою дослідження є розробка стратегічних засад формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС, шляхів залучення прямих іноземних інвестицій в країні за допомогою результатів теоретичного та практичного дослідження означеної проблеми.

Досягнення поставленої мети вимагало вирішення наступних завдань: здійснення аналізу політики країн Європи у залученні прямих іноземних інвестицій для потреб економічного розвитку; дослідження тенденцій надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України; здійснення аналізу ефективності використання прямих іноземних інвестицій в контексті економічного розвитку.

Наукова робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаної літератури. Обсяг роботи – 30 сторінок. Робота містить 3 таблиці, 4 рисунки, список використаних джерел із 27 найменувань.

В даній роботі проведено оцінку впливу надходжень прямих іноземних інвестицій в Україні на економічний розвиток держави; розроблено стратегічні засади формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні; запропоновано шляхи покращення надходжень прямих іноземних інвестицій в економіку України в умовах співробітництва України з ЄС

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, інновації, модернізація, співробітництво, розвиток.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Розділ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УМОВАХ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄС	6
1.1 Прямі іноземні інвестиції як базис для економічного розвитку.....	6
1.2. Теоретичні основи дослідження впливу прямих іноземних інвестицій на соціально – економічний розвиток держави.....	9
1.3. Досвід країн Європи у залученні прямих іноземних інвестицій для потреб економічного розвитку.....	11
Розділ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	13
2.1. Аналіз впливу інвестиційного клімату на пряме іноземне інвестування в економіку України.....	13
2.2. Оцінка та аналіз інвестиційного клімату України в контексті його впливу на показники інвестиційної діяльності	16
2.3. Особливості формування механізму підвищення ефективності залучення іноземних інвестицій в економіку України	19
Розділ 3. РОЗРОБКА СТРАТЕГІЧНИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УМОВАХ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄС	21
3.1 Нормативно-законодавчий базис залучення прямих іноземних інвестицій в українську економіку.....	21
3.2 Стратегічні засади формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні.....	25
3.3. Розробка механізмів регулювання іноземного інвестування та активізація інвестиційних процесів на соціально економічний розвиток України.....	27
ВИСНОВКИ	29

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Проблемі формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС приділяють увагу як вітчизняні так і закордонні вчені, проте недостатньо вирішеними залишаються проблеми пов'язані із пошуком інноваційних напрямів та стратегічних засад формування сприятливого інвестиційного клімату.

Об'єктом дослідження є процес формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС.

Метою наукової роботи є розробка стратегічних засад формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС, шляхів залучення прямих іноземних інвестицій в країні за допомогою результатів теоретичного та практичного дослідження означеної проблеми.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення наступних завдань дослідження: проаналізувати політику країн Європи у залученні прямих іноземних інвестицій для потреб економічного розвитку; дослідити тенденції надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України; проаналізувати ефективність використання прямих іноземних інвестицій в контексті економічного розвитку; оцінити вплив надходжень прямих іноземних інвестицій в Україні на економічний розвиток держави; розробити стратегічні засади формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні; навести шляхи покращення надходжень прямих іноземних інвестицій в економіку України в умовах співробітництва України з ЄС.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та прикладних положень із формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС.

Методи дослідження. З метою виконання завдань дослідження та досягнення його мети було використано наступні методи досліджень: системний, порівняльний та статистичний види аналізу, а також метод

узагальнення – при дослідженні передумов формування іноземного інвестування в умовах співробітництва України з ЄС; аналізу та синтезу – для оцінки стану та систематизації тенденцій надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України; методи економічного аналізу – для визначення динаміки іноземних інвестицій в економіку України в умовах співробітництва України з ЄС; абстрактно-логічний – для визначення стратегічних засад формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС.

Практичне значення дослідження полягає у розробці стратегічних засад формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС, які дозволять збільшити обсяги іноземних інвестицій, позитивно вплинуть на подальший соціально-економічний розвиток економіки України та ЄС, а також сприятимуть модернізації економіки та підвищенню глобальної конкурентоспроможності України.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися та схвалені на V, VI та VII Міжнародній науково-практичній конференціях молодих науковців, аспірантів та студентів “*Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції*” (27 квітня 2017 та 17-18 травня 2018) м. Рівне. Всеукраїнській студентській конференції «*Міжнародні економічні відносини України в умовах інтеграційних процесів: стан, проблеми та перспективи розвитку*» (17 травня 2017 року) м. Дубляни.

Наукові праці: Поліщук А.Р. Удосконалення митної політики України в контексті євроінтеграційного вектора розвитку / А.Р. Поліщук // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів та студентів “*Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції*” (17-18 травня 2018) – Рівне: НУВГП 2018. – С.355-358.

Поліщук А.Р. Напрямки співробітництва України з Європейським Союзом / А.Р. Поліщук // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів та студентів “*Актуальні проблеми теорії і практики менеджменту в контексті євроінтеграції*” (14 квітня 2016) – Рівне:

НУВГП

2018.

—

С.252-254.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УМОВАХ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄС

1.1. Прямі іноземні інвестиції як базис для економічного розвитку

Інвестиційний процес стає найважливішою складовою частиною світових економічних відносин, що зачіпає інтереси все більшого числа країн, як тих, які приймають інвестиції, так і тих, які є їхніми джерелами. Взаємозалежність країн, що розвиваються, регіонів і народів в умовах глобалізації стає не тільки очевидним фактом, але й вимагає нового рівня усвідомлення місця національної держави в міжнародних відносинах і завдань керування на національному й глобальному рівні. У широкому розумінні міжнародні інвестиційні процеси – це система прав та зобов'язань учасників різних країн з питань інвестиційних ресурсів [1, с.110].

Відродження української економіки й забезпечення її стійкого розвитку неможливо без активізації інвестиційної політики, спрямованої на залучення внутрішніх і зовнішніх ресурсів. Для підйому національної економіки потрібні інтенсивні вкладення капіталу в економічно ефективні й екологічно чисті технології виробництва з метою випуску нових по якості, конкурентноздатних на світовому ринку товарів. У цьому зв'язку керування інвестиційним процесом стає найважливішим завданням України. Сама проблема регулювання інвестиційним процесом складна й вимагає обліку безлічі факторів, серед яких політичні фактори здобувають особливу актуальність. Одночасно не можна ігнорувати закономірності розвитку світової економіки, участь держави в зовнішньоекономічних і фінансових процесах об'єктивно необхідно, тому що економіка виступає лише частиною комплексу міжнародних відносин [1, с.112].

Таким чином, значення іноземних інвестицій можна звести до міжнародного поділу капіталу і пошуку більш вигідних шляхів отримання

прибутку від господарської діяльності за кордоном в порівнянні з аналогічним в країні інвестора.

Основним позитивним аспектом впливу іноземного інвестування на економіку приймаючої країни є його вплив на рівень інвестиційної активності в країні і, як наслідок, на підвищення економічного зростання. В умовах недостатності інвестиційних ресурсів в країні або їх обмеженості в цілому в економіці країни або в окремих її галузях іноземні інвестиції частково заповнюють інвестиційний пробіл. Зростання інвестиційної активності веде до зростання ВВП. Як приклад, підтвердженням сказаного є показники економіки Японії, де в період 60-70-х рр. XX ст.. спостерігалось збільшення обсягу капіталовкладень в 2 рази і в той же період – зростання ВВП на 70% і більше [2, с. 169].

У країнах з великим ступенем проникнення іноземного капіталу частка зайнятості за рахунок зарубіжних інвестицій велика. Наприклад, в Ірландії фірмами з іноземною участю забезпечується приблизно 2/3 всього обсягу робочих місць, в деяких галузях цей показник навіть вище: так, в хімічній промисловості він становить 69%. З іншого боку, можливий і негативний ефект, який має місце в разі, якщо інвестор домагається заданого обсягу виробництва з меншими трудовими витратами. У цьому випадку спостерігається вивільнення робочої сили [3, с. 367].

В цілому, іноземне інвестування здатне здійснювати позитивний вплив на стан приймаючої економіки при наявності в цій країні чіткої концепції, орієнтованої на структурований прийом іноземних інвестицій в інтересах розвитку національної економіки, що стимулює інвестування в ті галузі і в ті напрямки, де існує найбільш гостра потреба в капіталовкладеннях. Таким чином, при поєднанні протекціонізму і відкритості економіки іноземне інвестування несе позитивний ефект, виступаючи в ролі основи інвестиційних процесів в економіці.

Отже, з точки зору ведення господарської діяльності, існують різні форми таких капіталовкладень, і одна з них - горизонтальні прямі іноземні інвестиції.

Перевага віддається горизонтальним прямим іноземним інвестиціям, коли збут продукції на зарубіжні ринки занадто дорого обходиться в силу транспортних витрат і торгових бар'єрів. Класифікація ПІІ за типом інтеграції міжнародного виробництва представлена на рис. 1.1.

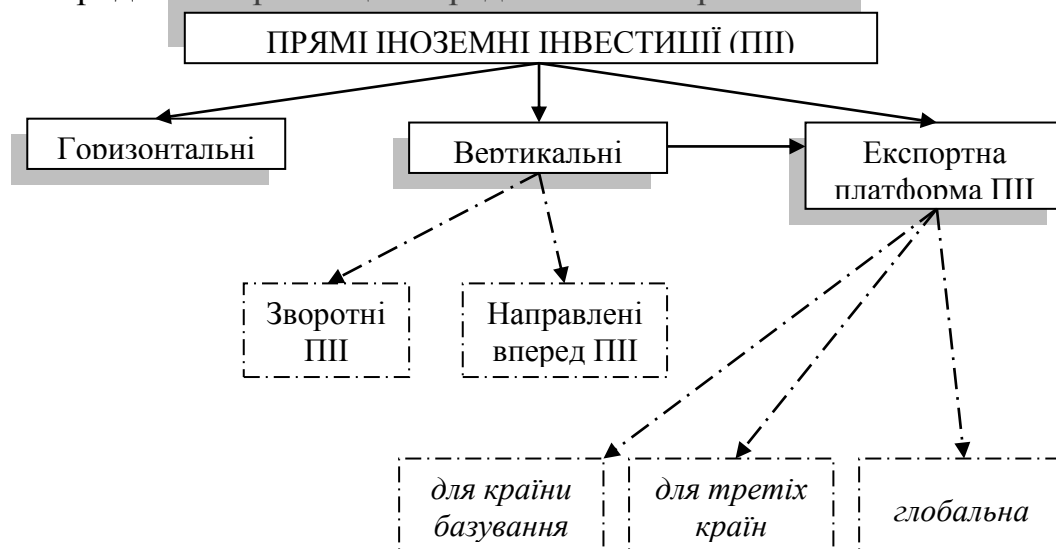

Рис. 1.1. Класифікація ПІІ за типом інтеграції міжнародного виробництва

Складено автором за даними: [4; 5; 6]

Дані таблиці 1.1 представлені умови, необхідні для здійснення горизонтальних ПІІ: схожість країн за площею і наявністю необхідних факторів виробництва, наявність транспортних витрат і економія від ефекту масштабу на рівні компанії.

Таблиця 1.1

Умови для горизонтальних та вертикальних ПІІ

Критерії здійснення вертикальних та горизонтальних ПІІ	Вертикальні ПІІ	Горизонтальні ПІІ
Основні характеристики		
Абсолютний розмір ринку	Великий	Малий
Відносний розмір ринку	-	Подібний
Відносна наділеність факторами виробництва	Різна	Схожа
Торговельні витрати (бар'єри)	Низькі	Середні, високі
Тарифи	Низькі	Високі
Економія масштабу		
На рівні компанії (ТНК)	-	Велика
На рівні підприємства	-	Мала

Примітка: Складено автором за [7; 8]

Отже, прямі та портфельні іноземні інвестиції є основою вкладень іноземного капіталу, які на відміну від позик і кредитів, не збільшують

зовнішнього боргу країни, а навпаки є рушійною силою для розвитку виробництва.

1.2. Теоретичні основи дослідження впливу прямих іноземних інвестицій на соціально – економічний розвиток держави

У перекладі з латинської мови слово «інвестиції» означає «вкладення». В економічному розумінні інвестиція означає вкладення капіталу з метою його збільшення в майбутньому. При цьому збільшення капіталу повинно компенсувати інвестору відмову від споживання засобів, наявних в даний час, ризик та інфляційні втрати.

Іноземне інвестування здійснює вагомий вплив на приймаючу країну, зачіпаючи її внутрішні ринки, систему господарювання, середовище підприємницької діяльності, інфраструктуру.

Пряме іноземне інвестування може формувати загрози для приймаючої країни, що полягають у такому [9, с.13]:

- штучне пролонгування життєвого циклу морально застарілих товарів та технологій на ринку, що вирішує проблему затовареності ринку країни-донора та проблему утилізації. Обмін передовими технологіями відбувається переважно між високорозвиненими країнами;

- переміщення екологічно небезпечного виробництва, що дасть змогу знизити рівень забруднення в країнах-донорах і, таким чином, розв'язати проблему екологізації економіки. Натомість це призведе до загострення проблеми в країнах-реципієнтах;

- інвестування з метою встановлення контролю та ліквідації підприємств задля усунення конкурентів. Окрім того, можливим є формування структурного безробіття через конкурентну боротьбу підприємств з іноземним капіталом та підприємств із національним фінансовими ресурсами. Також можлива монополізація ринку;

- встановлення іноземними інвесторами контролю над сировинними ресурсами з метою їх подальшої експлуатації та збереження власної сировинної бази;

– вплив капіталу з країни через репатріацію прибутків до країни-інвестора.

Географічна та галузева структура прямих іноземних інвестицій здійснює вагомий вплив на економіку країни-реципієнта. Переважання офшорних юрисдикцій серед країн – інвесторів економіки свідчить про непрозорість джерел походження капіталу та можливості його швидкого впливу [9, с.13].

Основоположники теорії мотивації іноземних інвестицій Б. Грем та Д. Дод методологічно розрізняють інвестиційну та спекулятивну діяльність. Інвестиційна діяльність розглядається як здійснювана з метою безпеки основної величини вкладеного капіталу та отримання доходу. Інвестиційна діяльність, що не відповідає цим вимогам, класифікується як спекулятивна. Також відіграє роль фактор часу, оскільки переважно ефективні інвестиції є довгостроковими, а для спекулятивних характерний коротко- іноді середньостроковий часовий горизонт планування [10].

Відтак, спекулятивним будемо вважати інвестування в об'єкти економічної діяльності за допомогою акумулювання вільних грошових коштів економічних агентів у фінансові активи для отримання прибутку, що перевищує середньоринковий за умов високої ризиковості. Прибуток формується на зміні цін на цей актив [10, с.132].

Отже, прямі іноземні інвестиції здійснюють більший вплив на економіку країн, що розвиваються, ніж розвинутих країн, проте цей вплив перебуває у значній залежності від вихідних умов: якості людського капіталу, інституційного забезпечення, макроекономічної ситуації в країні. Сучасна галузева структура прямого іноземного інвестування економіки України суперечить пріоритетам розвитку держави та не здійснює ефективного впливу на економічне зростання та формування інноваційної моделі розвитку [2, с.166].

Для зменшення негативного впливу іноземного інвестування на як на економічний та к і на технологічний розвиток країни необхідним є гармонізація інтересів країни-реципієнта та іноземного інвестора з метою досягнення максимального ефекту в умовах співробітництва.

1.3. Досвід країн Європи у залученні прямих іноземних інвестицій для потреб економічного розвитку

Для дослідження вибрано країни Центрально-Східної Європи. Лідерами щодо залучення іноземних інвестицій залишаються Польща, Угорщина, Чехія, та Словаччина, на які припадає понад 75% іноземного капіталу, що надходить у країни ЦСЄ. Припливу ПІІ у ці країни сприяють позитивні інвестиційні рейтинги міжнародних агентств (Moody`s, S&P, Fitch тощо), які відображають політичну та економічну стабільність країн, а також їх сприятливий інвестиційний клімат [11, с.82].

Розглянемо досвід країн Європи у залученні прямих іноземних інвестицій на прикладі країн: Естонія, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Чехія.

В Естонії [12] для прямого іноземного інвестування відкриті всі галузі, за винятком банківської сфери. Це дозволяє мінімізувати загрози для економічної безпеки. Задля здійснення інвестиції у банківську сферу іноземний інвестор повинен отримати ліцензію, видану Банком Естонії. Зазначимо, що необхідною є ліцензія уряду для інвестування у видобувну, транспортну, телекомунікаційну сферу, електроенергетичний сектор, водо- та газопостачання, роздрібна торгівля медпрепаратів, виробництво алкогольних та тютюнових виробів та азартні ігри. Спеціальних податкових пільг для іноземних інвесторів немає.

Стимули для іноземних інвесторів у Латвії [13] включають наявність вільних економічних зон, значну кількість міжнародних угод про взаємне сприяння та захист іноземних інвестицій, угоди щодо захисту інтелектуальної власності, торгових марок тощо, спрощення правил надання віз, дозволів на роботу тощо, що б сприяло залученню іноземних інвестицій в країну. Іноземцям заборонено засновувати товариства з повною відповідальністю, релігійні та громадські організації, компанії з додатковою відповідальністю, неприбуткові організації та кооперативні товариства.

Хоча у Литві не існує значних відмінностей у діяльності іноземних та національних інвесторів, проте здійснення ПІІ заборонено у сферу, пов'язану з національною безпекою держави. Забороненими є також інвестиції у фірми, що займаються випуском лотерейних білетів. Деякі види діяльності, наприклад фармацевтика, експорт та імпорту тютюну, нафти тощо вимагають наявності спеціальної ліцензії [14, с.12].

Литва стимулює здійснення НДДКР. Підприємства, що здійснюють довгострокові інвестиції у створення нового продукту чи послуги, підвищення якості продуктів та послуг, зміну частини технологічного процесу чи запровадження нової технології з міжнародними патентами, можуть розраховувати на зниження суми оподаткування до 50%.

Польща [15] може запропонувати іноземному інвесторові відносно безпечний і ліберальний інвестиційний клімат. Інвестиції захищені від нелегальної експропріації; місцева валюта вільно обмінюється на будь-яку тверду валюту в місцевих банках; прибуток може бути конвертований і репатрійований; закордонні інвестори можуть купувати будівлі і земельні ділянки.

Румунія [16], активно залучаючи ПІІ, залишає окремі сфери економіки, іноземні інвестиції в які є обмеженими: банківська сфера, страхування, фінансовий сектор. До обмежень ще можна віднести відсутність права власності на землю для іноземців.

У Словаччині [17] пряме іноземне інвестування регулюється наступними внутрішніми законами: закон про допомогу при інвестуванні, закон про державну допомогу, закон про податок на прибуток. Державна допомога надається, якщо ПІІ були спрямовані у промисловість, сферу стратегічних послуг, технологічні центри та туризм. Інвестиційні проекти повинні тривати не менше 3 років.

Щодо Угорщини, то у цій країні допомогу у залученні іноземних інвестицій надає Агентство з розвитку торгівлі та інвестицій. Це Агентство підтримує залучення інвестицій у проекти з високою доданою вартістю шляхом

надання багатоцільових послуг: інформація про можливі податкові стимули та субсидії для інвестиційних проектів [11, с.112].

В Чехії [18] інвестування в національну економіку регулюється Законом про інвестиційні стимули, та Урядовою інструкцією, що обумовлює допустиму державну допомогу.

Зауважимо, що країни-члени ЄС з метою стимулювання притоку інвестицій до своїх економік переважно використовують програми державної допомоги. Проведене дослідження показало, що податкові стимули країни ЄС застосовують переважно до інвестицій у пріоритетні сфери, а не до всіх інвестицій. Щодо вимог, які висуваються до інвестиційних проектів, то вони полягають у мінімальній сумі інвестування, а також мінімальній кількості нових робочих місць.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

2.1. Аналіз впливу інвестиційного клімату на пряме іноземне інвестування в економіку України

У сучасних умовах нестабільності економічних та соціальних процесів в Україні активізація інвестиційної діяльності та формування сприятливого інвестиційного клімату займають провідні позиції у забезпеченні ефективної діяльності країни на тривалу перспективу [10, с.73].

Економічна категорія «інвестиційний клімат» являє собою сукупність політичних, правових, економічних, соціальних, природних, а також інших чинників, які сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних й іноземних інвесторів [3, с.101].

Насамперед, на інвестиційний клімат впливає державна інвестиційна політика за допомогою прямих (прийняття законів та інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність; встановлення державних норм та стандартів; регулювання участі інвестора в приватизації власності; визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами;

проведення обов'язкової державної експертизи програм та проектів будівництва; забезпечення захисту інвестицій та ін.) та непрямих (бюджетно-податкова, грошово-кредитна, амортизаційна, інноваційна політика; регулювання фондового ринку; політика заохочення іноземних інвестицій та ін.) важелів [10, с. 74].

З часу здобуття Україною незалежності загальна величина прямих іноземних інвестицій в Україну мала тенденцію до зростання, проте з 2015 року спостерігається динаміка до зменшення, зумовлена, в першу чергу, погіршенням інвестиційного клімату в країні через військові дії на Сході країни та нестабільністю політичної системи України (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Прямі інвестиції (акціонерний капітал) у 2010-2017 рр., млн. дол. США

Станом на 01.01	Прямі іноземні інвестиції в Україну	Прямі інвестиції з України
2010	38 992,9	5 760,5
2011	45 370,0	6 402,8
2012	48 197,6	6 435,4
2013	51 705,3	6 568,1
2014	53 704,0	6 702,9
2015	40 725,4	6 456,2
2016	36 154,5	6 315,2
2017	37 513,6	6 346,3
31.12.2017	39 144,0	6 339,8

Примітка: складено автором за даними [19]

Здійснимо аналіз країн, що найбільше інвестують в економіку України. До десятки основних країн-інвесторів, на які припало 83,0% загального обсягу прямих іноземних інвестицій, потрапили наступні: Кіпр, Нідерланди, Німеччина, Росія, Австрія, Великобританія, Віргінські острови, Франція, Швейцарія, Італія (рис. 2.1).

Чинники, які впливають на погіршення інвестиційного клімату України, мають системний характер і охоплюють правову, економічну, науково-технологічну та фінансову складові [10, с. 235]. До них належать:

- неврегульована політична ситуацію в країні;
- спад виробництва;

- низький рівень розвитку економіки;
- низький платоспроможний попит підприємств;
- зниження купівельної спроможності населення;
- соціальна нестабільність, незахищеність населення;
- посилення тиску на бізнес шляхом високого рівня корупції; недовіра до влади; нерівні умови ведення бізнесу [20, с. 88];
- орієнтованість політики уряду на залучення інвестиційних ресурсів з боку міжнародних фінансових організацій, зокрема МВФ та МБРР, а не створення сприятливих умов в інвестиційній сфері для залучення потенційних стратегічних іноземних інвесторів;
- непрозорість системи відкритості фінансового ринку України та недосконалість законодавчої бази як для національних, так і для іноземних потенційних інвесторів [20, с. 89].

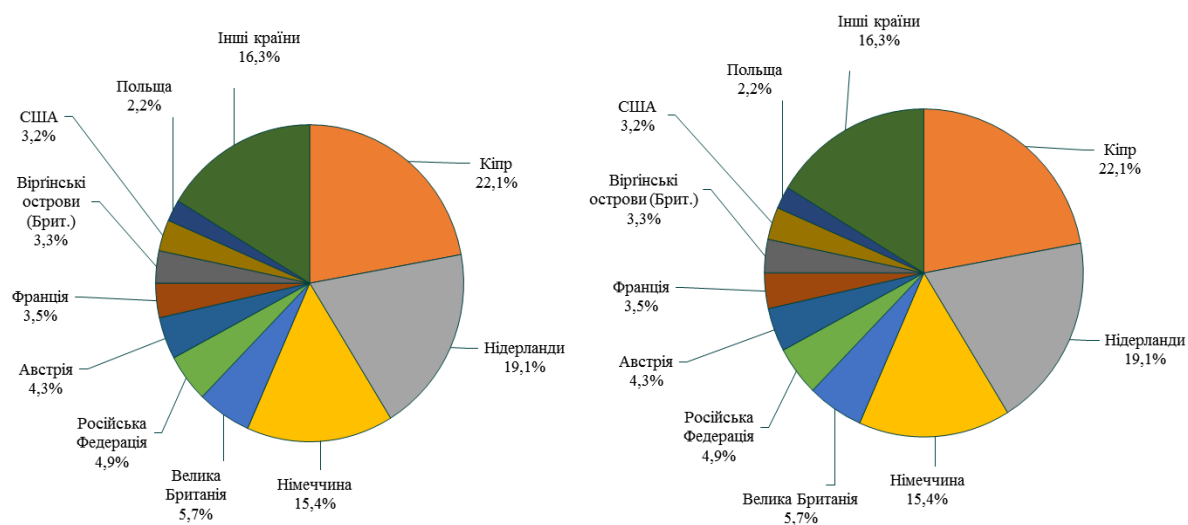

Рис. 2.1. Структура прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) із країн світу в економіці України у 2017 р., % [19]

Результати проведеного дослідження засвідчили, що поліпшення інвестиційного клімату в Україні можливе лише за умов поліпшення податкових пільг для іноземних інвесторів, зменшення митних зборів на імпорту товарів та послуг в 1 рік діяльності; необхідно стабілізувати банківську та

фінансову системи країни; налагодити стабільну політичну систему; обов'язковим є вдосконалення законодавчої та правової бази; з подальшою боротьбою з корупцією; зменшення бюрократизму з дозвільними документами.

2.2. Оцінка та аналіз інвестиційного клімату України в контексті його впливу на показники інвестиційної діяльності

Інвестиційна привабливість України сьогодні залишається низькою, оскільки інвестиційний клімат в Україні є досить ризикованим. З кожним роком частка України у світових обсягах інвестицій скорочується і в 2015 р. становила вже менш як 0,2% [3]. Події 2013-2014 рр. в Україні суттєво погіршили національну економічну ситуацію та трансформували зовнішньоекономічну діяльність нашої держави. Збройний конфлікт на Сході України, звуження або закриття ринку Росії мали вкрай негативний вплив на платіжний баланс країни. З початку 2014 року Україна втратила 13592,1 млн. дол. (у т.ч. за рахунок курсової різниці – 12246,5 млн. дол.) інвестицій, у той час як приплив капіталу становив лише 2451,7 млн. дол. США.

Позитивний інвестиційний клімат сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних фондів підприємств, впроваджувати новітні технології. До основних чинників, які впливають на інвестиційний клімат держави належать: організаційно-правові, політичні, фінансові, соціально-культурні, стан міжнародних відносин, розвиток ринкової економіки, потенціал країни та загальні умови господарювання [20].

Індекс інвестиційної привабливості України за версією Європейської Бізнес Асоціації складається з 2008 року (рис.2.2).

Найменші значення індексу було зафіксовано в 2014-му і на початку 2015 року, що багато в чому було пов'язане з політичною нестабільністю, економічним спадом і початком активних бойових дій на сході України. Найвищий показник України за всю історію цього дослідження спостерігався в кінці 2010 року - 3,4 бала.

У рейтингу Doing Business 2017 за результатами 2016 року Україна піднялась на +1 пункт і посіла 80 позицію.

Рис.2.2. Індекс інвестиційної привабливості України 2009-2017 рр. [19]

У порівнянні із 2016 роком, Україна покращила свої позиції за такими показниками, як [19]:

- створення підприємств – з 24-го до 20-го місця;
- підключення до електромереж – із 140-го до 130-го місця;
- захист міноритарних інвесторів – із 101-го до 70-го місця;
- забезпечення виконання контрактів– з 93 до 81 місця.

Мобілізація інвестицій та забезпечення їх внеску у розвиток є одним із пріоритетних напрямів для урядів усіх країн. Це пояснюється тим, що міжнародні інвестиції забезпечують економіку будь-якої країни як фінансовими ресурсами, так і технологічною підтримкою, яка забезпечує стійкий та довгостроковий розвиток національної економіки.

Далі проаналізуємо основні тенденції та проблеми освоєння прямих іноземних інвестицій в Україні на прикладі інвестицій з Німеччини, яка є одним з лідерів країн, які здійснюють пряме іноземне інвестування в економіку України.

Україна є аграрною країною, а в Німеччині АПК займає менше 1% ВВП. Проте при цьому сальдо торгівлі аграрною та харчовою промисловістю вже декілька років поспіль є від'ємним, навіть без того, що основними напрямками

аграрного експорту в Німеччині є продажі в Україну не продуктів, а сільськогосподарської техніки, добрив й агрохімії. За даними Держстату, лише в січні-лютому 2016 року Україною було придбано німецьких тракторів на 8 млн. доларів.

Зазначимо, що навіть криза не змогла зробити вітчизняний ринок непривабливим. Крім того, що Україна має непоганий ринок збуту, до неї приїжджають працювати німецькі фермери. Так, близько 40 німецьких фермерів орендують в Україні землю і ведуть своє господарство. Україна приваблює їх тим, що тут є можливість отримати набагато більше прибутку - маржа складає 20-30%, а в Німеччині нормою є 3-4% [21, с. 3].

На нашу думку, таких фермерів було б значно більше, якби в них була впевненість в політичній та економічній стабільності України. В першу чергу, німецькі підприємці не розуміють корупції, яка є присутньою на усьому ланцюзі української влади. Також вони не розуміють несумлінного підходу до роботи та частого порушення нормативних вимог, тому планувати відкривати компанії з крупновузлового збирання німецької сільськогосподарської техніки в Україні поки рано, наразі нічого не відомо про плани німецьких виробників техніки локалізувати своє виробництво.

Основною проблемою є те, що в Україні закони не працюють, і це є свідченням того, що вітчизняне законодавство в більшості випадків досить чітко прописане, проте його не дотримуються. Наприклад, український бухгалтерський облік має більше формальний характер: так, в разі надання послуг в Україні використовуються 3 документи (рахунок, акт та податкова накладна), в той час у Німеччині рахунок є єдиним документом яким регулюється дана процедура.

Україні дуже важливо, щоб бізнесмени з ЄС інвестували не лише в модернізацію і розвиток інфраструктури, але й у заходи з енергоефективності, виробництва високотехнологічної продукції, професійно-технічної освіти й у підготовку професійних менеджерів. Це, своєю чергою, здійснить ефект в

розвитку місцевої інфраструктури, зможе наповнити місцеві бюджети, створити нові робочі місця.

2.3. Особливості формування механізму підвищення ефективності залучення іноземних інвестицій в економіку України

Основне завдання іноземних інвестицій полягає не тільки в забезпеченні додаткових фінансових вкладень в економіку, але і в задоволенні потреби приймаючої країни в нових прогресивних методів праці і засоби виробництва. При цьому в країні-реципієнті формуються нові виробничі відносини, що дозволяють більш ефективно використовувати наявний іноземний капітал. Збільшення іноземних інвестицій є не тільки базисом відновних процесів, але і фактором зниження безробіття, зростання податкових надходжень до бюджетів, підвищення рівня менеджменту, посилення конкуренції в національній економіці, розвитку соціальної сфери [22, с.62].

Точкою виходу з кризового стану повинна стати саме політика держави щодо ефективного залучення і вкладення інвестиційних ресурсів, яка своїм прикладом, настановами і правилами буде направляти приватну інвестиційну політику.

В таблиці 2.2 здійсимо регресійний аналіз прямого іноземного інвестування в Україні у 2010-2016 рр.

Таблиця 2.2

Регресійний аналіз прямого іноземного інвестування в Україні у 2015-2017 рр.

Показники	Роки		
	2015	2016	2017
Прямі іноземні інвестиції, млн. дол. США	36154,5	37513,6	39144,0
ВВП, млн. грн.	1431826	2034430	2445587
Експорт товарів, тис. дол. США	38127149,7	36361711,2	43266580
Темпи зміни ІІІ, %	-11,22	4,15	4,35
Темпи зміни ВВП, %	4,57	42,09	20,21
Темпи зміни обсягів експорту, %	-29,27	-4,63	18,99
Зміна ВВП на 1% зміни ІІІ, %	-0,41	10,14	4,65
Зміна експорту на 1% зміни ІІІ	2,61	-1,12	4,37

Примітка: складено автором за [19]

З таблиці можна побачити наступне:

- у 2016 р. зростання обсягів ПІІ на 1% спричинило зростання ВВП на 10,14% та зменшення експорту товарів на 1,12%;

- у 2017 р. зростання обсягів ПІІ на 1% спричинило зростання ВВП на 4,65% та зростання експорту на 4,37% (рис. 2.3).

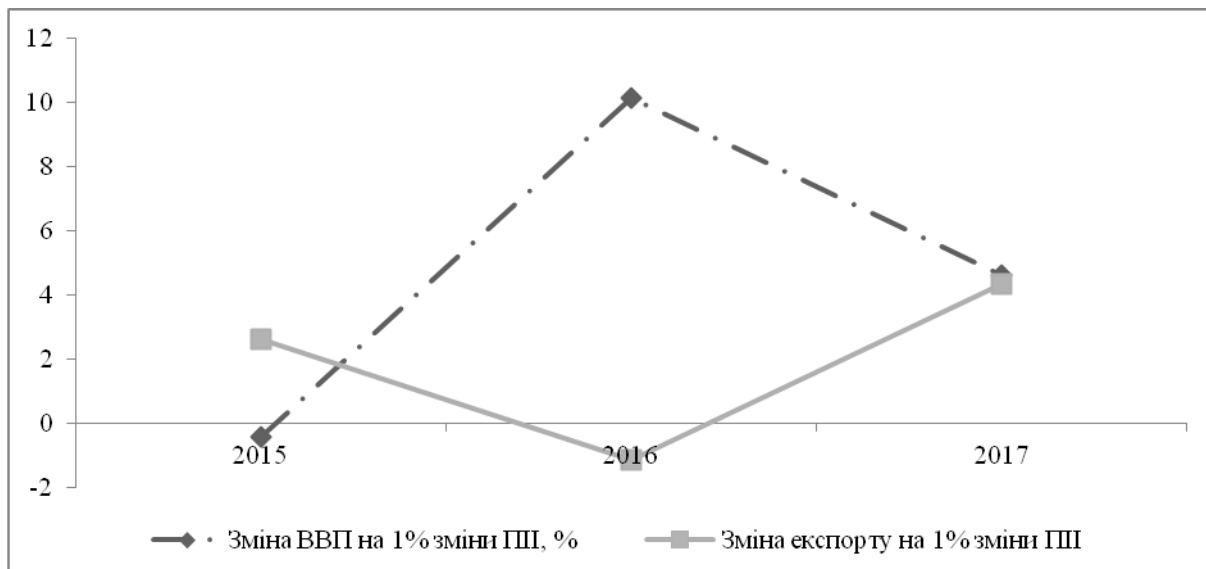

Рис. 2.3. Залежність динаміки ВВП та експорту в Україні від зміни ПІІ на 1% (2011-2016 рр., %)

Примітка: складено автором за [19]

На наш погляд, розробка економічної стратегії - своєрідного інвестиційного проекту всієї країни - повинна стати пріоритетом №1. ПЕП може лягти в основу цього проекту. Що стосується регулюючої ролі держави в інвестиційній політиці, то пропозиції зводяться до зміни ролі держави з пасивного гравця на активного арбітра - того, хто не лише керує, контролює, прогнозує, а й допомагає, в тому числі фінансово.

Якщо подивитися на статистику джерел фінансування капітальних інвестицій, стають зрозумілими і напрямки, за якими потрібно виробляти рішення. В структурі домінують власні кошти підприємств - в середньому, у 2017 році це 62%, у 2016 році - 71%. Така низька диверсифікація структури фактично обмежує можливості активізації інвестиційної діяльності.

Проблема нестачі ресурсів є значною. Приватні кошти залежать від прибутку, якого фактично немає, банки не зацікавлені в довгостроковому кредитуванні економіки.

Міжнародні фінансові організації (МФО) та іноземні компанії не мають довіри до системи, не знаходять якісних проектів для підтримки. На нашу думку, ключовими напрямками поглиблення взаємовідносин України з інвесторами з ЄС на сьогодні є:

- обґрунтування доцільності використання Україною ресурсного потенціалу співробітництва з ЄС;

- визначення обсягів запозичень та пошук шляхів оптимізації міжнародної фінансової співпраці. На основі показників 2017 р. за умови відсутності необхідних внутрішніх джерел для збалансування державних фінансів (покриття бюджетного та торговельного дефіцитів), передбачуваний обсяг залучення зовнішніх фінансових ресурсів склав близько 5,8 млрд. дол. США. Водночас, враховуючи дані Міністерства економічного розвитку і торгівлі за 2017 р., обсяги зовнішніх запозичень можуть бути скоректовані у бік зменшення;

- орієнтація співробітництва України з ЄС на використання їх впливу для розвитку реального сектору економіки та забезпечення економічного і політичного суверенітету України.

Вважаємо, що поліпшення співробітництва України та ЄС можливе через два інструменти, зокрема державно-приватного партнерства та індустриальних парків. Ми навели саме інструменти, оскільки вони в Україні законодавчо позначені, і світовий досвід їх використання говорить про позитивні ефекти саме на місцевому рівні.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА СТРАТЕГІЧНИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УМОВАХ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄС

3.1. Нормативно-законодавчий базис залучення прямих іноземних інвестицій в українську економіку

Необхідною умовою активізації інвестиційних процесів в Україні, в тому числі і залучення ПІІ, є зміна джерел і характеру напрямків фінансового ресурсу. З одного боку, уряд повинен зробити все, щоб у підприємств з'явився

ресурс для реінвестування прибутку. З іншого - створити умови, щоб цей ресурс був підкріплений кредитами і державною підтримкою. Необхідно створити умови, щоб банки надавали кредити саме на інвестиційні проекти. Разом з кредитами підприємства збільшать кошти на інвестування мінімум удвічі, як показує міжнародна практика. Державна участь необхідна для того, щоб сприяти розвиткові інвестиційних процесів в Україні.

Таким чином, над створенням сприятливого інвестиційного клімату повинні злагоджено працювати всі елементи структур держапарату. І тут важливо розуміти, хто в Україні працює на держслужбі, які перспективи реформування сфери державного управління, оскільки від чиновників сьогодні залежать реформи у всіх сферах діяльності країни.

Для подальшого покращення інвестиційного клімату України актуальним на сьогодні є питання удосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Ряд позитивних кроків у цьому напрямі вже здійснено [23, с.100]:

1. На сьогодні в Україні створене правове поле для інвестування та розвитку державно-приватного партнерства. Законодавство України визначає гарантії діяльності для інвесторів, економічні та організаційні засади реалізації державно-приватного партнерства в Україні.

2. На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами. Іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації [23, с.101].

3. Для підвищення захисту іноземних інвестицій Законом України від 16.03.2000 № 1547 ратифікована Вашингтонська Конвенція 1965 року про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами.

4. Підписано та ратифіковано Верховною Радою України міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій з більше ніж 70 країнами світу.

5. З метою спрощення порядку залучення іноземних інвестицій та унеможливлення прояв ознак корупції при їх державній реєстрації 31.05.2016 прийнято Закон України № 1390-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій» [23, с.104].

6. 23.05.2017 Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій». Законом врегульовано базові аспекти оформлення дозволу на застосування праці іноземців та посвідки на тимчасове проживання, що спростить залучення іноземних менеджерів та іноземних кваліфікованих працівників, що необхідно на перших етапах розвитку дочірнього підприємства в Україні.

7. 26.05.2017 Підписано Угоду про заохочення та захист інвестицій між Україною та Фондом Міжнародного розвитку ОПЕК. Угода передбачає надання режиму найбільшого сприяння щодо розпорядження інвестиціями та прогнозовано сприятиме збільшенню обсягів іноземних інвестицій в ключові галузі економіки України [23, с.106].

Приєднання України до Декларації ОЕСР про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства та набуття членства в Інвестиційному комітеті ОЕСР надасть такі суттєві переваги для країни, а саме [24, с.7]: свідчитиме про запровадження Україною міжнародних стандартів здійснення інвестиційної діяльності; сприятиме залученню прямих іноземних інвестицій шляхом усунення обмежень щодо секторів, в яких іноземне інвестування заборонено та забезпечення національного режиму для транснаціональних корпорації (далі – ТНК) відповідно до системи розвитку міжнародних стандартів у регулюванні відносин ТНК із країнами, що приймають їхні інвестиції; сприятиме поліпшенню конкурентного середовища та впливу на впровадження та розповсюдження інновацій; сприятиме реалізації принципів та стандартів

соціальної відповідальності бізнесу згідно з керівними принципами ОЕСР щодо ведення відповідального бізнесу [24].

Ведеться робота в напрямі розвитку державно-приватного партнерства, а саме [15, с.85]:

- удосконалено порядок розрахунку концесійних платежів, (постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.2016 № 130 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2000 р. № 639») [26];

- впроваджено міжнародну практику підготовки проектів державно-приватного партнерства в частині визначення механізмів справедливого розподілу ризиків між державним та приватним партнерами (постанова Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 713 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 р. № 232»);

- спрощено Порядок надання приватним партнером державному партнеру інформації про виконання договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства, (постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 № 746 «Про внесення змін до Порядку надання приватним партнером державному партнеру інформації про виконання договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства») [26];

- створено більш ефективні механізми для співробітництва між державою і територіальними громадами (державними партнерами) та приватними партнерами в рамках державно-приватного партнерства (Верховною Радою України 24.11.2015 прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні»);

- з метою приведення положень нормативно-правових актів у відповідність із Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні» [26].

3.2 Стратегічні засади формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні

На основі проведеної у науковій роботі комплексної оцінки інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день несприятливий інвестиційний клімат формують як суб'єктивні та і об'єктивні чинники країни, зазначимо, що існує велика проблема щодо активізації інвестиційних процесів в умовах співробітництва України з ЄС.

Вважаємо, що для підвищення інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС першочергово необхідно модернізувати українську економіку відповідно до світових вимог.

Для підвищення інвестиційного клімату в Україні доцільно провести ряд інноваційних заходів, які комплексно впливають на інвестиційний клімат в Україні. Вважаємо, що для формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні необхідно:

- поліпшення інвестиційної інфраструктури;
- покращення демографічних показників в цілому;
- контроль за рівнем ризиків (криміногенних, політичних, інфляційних та інших);
- адаптація правової та нормативної бази України відповідно до вимог ЄС, націленої на ефективне та стабільне функціонування економіки;
- підвищення рівня ВВП України;
- врегулювання проблеми державного боргу;
- скорочення масштабу корупції в органах самоврядування;
- забезпечення розвитку фінансового сектору.

Щодо внутрішніх інвестицій для їх стимулювання необхідно першочергово забезпечити надання пільг малому та середньому бізнесу для використання розроблених інвестиційних проектів.

Зауважимо, що Україна володіє багатими природними ресурсами, має вигідне географічне положення, родючі ґрунти, сприятливий клімат, високий

рівень науково-дослідних розробок у багатьох галузях науки і техніки, розвинену інфраструктуру, а отже можемо стверджувати, що інвестиційний потенціал є сприятливий.

Попри вище зазначені переваги інвестиційний клімат України залишається є ризикованим для європейських інвесторів навіть при наявності відносно дешевої кваліфікованої робочої сили.

Тому в роботі запропоновано для формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС запровадити такі заходи:

- 1) зниження податкового навантаження;
- 2) подолання корупції на всіх рівнях влади;
- 3) боротьба з інфляцією, згладжування циклічних коливань економіки, зниження рівня безробіття;
- 4) забезпечення ефективного функціонування судової системи;
- 5) адаптація законодавства до вимог ЄС;
- 6) впровадження механізму страхування ризиків іноземного інвестування;
- 7) забезпечення ефективного функціонування політичної системи в Україні;
- 8) забезпечення стабільності політичного середовища;
- 9) гарантії банківської системи;
- 10) звільнення від податкового навантаження на 1 році здійснення капіталовкладень в економіку України;
- 11) забезпечення пільгового податкового режиму на 2-3 році капіталовкладень в економіку України;
- 12) усунення технічних бар'єрів в процесі відшкодування ПДВ та митного оформлення товарів;
- 13) забезпечення внутрішнього конкурентного середовища для розвитку інвестиційної діяльності;
- 14) впровадження реальних заходів для боротьби з монополією на українському ринку;

15) забезпечення системи державних гарантій для інвестору в пріоритетних для України сферах інвестування;

16) активізація заходів, щодо формування позитивного інвестиційного іміджу України.

Запровадження запропонованих стратегічних шляхів формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС призведе до припливу інвестицій, особливо іноземних, та сприятиме забезпеченню ефективних умов для переходу до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку економіки країни.

3.3. Розробка механізмів регулювання іноземного інвестування та активізація інвестиційних процесів на соціально економічний розвиток України

Для забезпечення економічного зростання, сприятливий інвестиційний клімат на нинішньому етапі стає головним завданням. Потрібне радикальне поліпшення інвестиційного клімату, тому що нині він, не дивлячись на очевидні позитивні зміни, залишається вельми непривабливим. Разом з тим, як показує наведений вище огляд, швидко змінити ситуацію дуже складно. Багато процесів, як, наприклад, політична реформа, подолання корупції та інші інституційні зміни мають тривалий характер. Звідси принциповий висновок: розумна політика полягає в тому, щоб забезпечити якщо не швидко, то постійне і неухильне поліпшення ситуації. У інвесторів повинна скластися упевненість, що сьогодні краще, ніж вчора, а завтра буде краще, ніж сьогодні. Таким чином, потрібна довгострокова стратегія стимулювання залучення інвестицій, закріплена в державній економічній політиці [27, с. 149].

Європейській досвід в забезпеченні активізації інвестиційних процесів, показує, що найбільш ефективно для залучення іноземних інвестицій використання більшого спектру заходів у своїй економіці, зокрема стабільна орієнтація на створення привабливого інвестиційного клімату в країні та

виділення для інвестора образу країни з найкращими можливостями отримання ефективного капіталовкладення.

Формування стратегічних засад сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС можливе лише шляхом комплексних, рішучих, швидких, прозорих і послідовних реформ на державному рівні, які як засвідчив досвід європейських країн які створять конкурентне середовище й нададуть економіці України стимулів для модернізації та розвитку.

Для формування інвестиційного клімату в Україні необхідно запровадити всі можливі заходи, для того щоб іноземний інвестор не боявся вкладати кошти в українську економіку, зокрема, вважаємо що пріоритети розвитку мають бути чіткими і сформованими на довгостроковий період, забезпечити систему узгодженості законодавчої та нормативної бази; забезпечити однакові умови конкурентної боротьби для всіх інвесторів; надати урядові гарантії інвесторам і закріпити їх на законодавчому рівні; забезпечити мінімізацію інвестиційних ризиків.

Регулярні, закономірно повторювані кризи є неодмінною фазою циклічного розвитку будь-якої системи. Глибина і наслідки кризи визначаються рівнем соціально-економічного розвитку країни чи групи країн. По завершенні світової кризи – від 2010–2011 років – стартувала нова довга хвиля, яка досягне свого максимуму у 2020–2040 роках. Країни, що виявлять здатність до швидкого пристосування до нових, жорстких умов конкуренції, опиняться в групі лідерів.

Зростання нагромадження основного капіталу впродовж 2015–2020 років буде однією зі складових входження економічної системи в нову довгу хвилю економічного розвитку. Розвинені країни зосереджують зусилля на зміцненні й розвитку інформаційного технологічного способу виробництва, позбавленні від перенагромадження капіталу шляхом його масового знецінення.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження інвестиційного клімату в Україні, можемо стверджувати, що на формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС впливають суб'єктивні та об'єктивні чинники, які певним чином гальмують активізації інвестиційних процесів та створюють несприятливий інвестиційний клімат для нашої країни. Вважаємо, що однією із стратегічних засад може бути запозичення досвіду не тільки країн ЄС, але й сусідніх країн, наприклад, Грузії, де для інвесторів було створене так зване «єдине вікно», куди вони можуть звернутися в будь-який момент для вирішення різноманітних проблем чи отримання відповідей на власні питання. Будь-який позитивний та вдалий досвід інших країн буде для України корисним.

Визначено, що важливою проблемою формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні є нерівномірність його здійснення, тому вважаємо, що його необхідно проводити в кожному регіоні країни в умовах співробітництва України з ЄС. Зауважимо, що для стимулювання внутрішніх інвестицій основною стратегічною засадою формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС є надання пільг малому та середньому бізнесу для впровадження розроблених інвестиційних проектів, що своєю чергою активізує інноваційні процеси.

Над створенням сприятливого інвестиційного клімату повинні злагоджено працювати всі елементи структур державного апарату. Засобом реалізації є знищення корупції, справедлива державна і місцева адміністрація, програмно-цільовий принцип розвитку. Повинна відбутися переорієнтація бюджетних витрат зі споживання на розвиток. Важливо повернути підірвану довіру інвесторів. Доведено, що необхідно відкрити шляхи для інвесторів мінімум на десять років, а всім, хто скористається цими перевагами, держава повинна надати гарантії як мінімум на 30 років. За цей період необхідно перетворити Україну в інноваційну країну.

Для покращення інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС необхідно сформуванню стабільну державну політику у сфері іноземного інвестування, розраховану на довгострокову перспективу, а також розробити обґрунтовану державну стратегію із формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС. Таким чином використовуючи комплексний підхід до цієї проблеми, ми можемо підвищити авторитет України не лише на європейського ринку, але й світовому, що сприятиме забезпеченню економічного та інноваційного розвитку України.

Однією з умов формування сприятливого інвестиційного клімату в умовах співробітництва України з ЄС є подальший розвиток ТНК та їх залучення до активізації діяльності в Україні. Масштаби системи міжнародного виробництва розкривають такі показники як обсяги продаж і додана вартість іноземних філій ТНК. Визначено, що в сучасних умовах ТНК створюють додану вартість не лише на своїх іноземних філіях, а й в цей процес залучені незалежні підприємства, які пов'язані з ними партнерськими відносинами. За останнє десятиріччя надзвичайно динамічно відбувається інтеграція їх у глобальну корпораційну виробничу систему створення доданої вартості. Цей сегмент міжнародного виробництва ТНК свідчить про якісно новий рівень розвитку виробничих зв'язків у цій системі.

Таким чином, досвід формування сприятливого інвестиційного клімату країнами ЄС підтверджує, що економіка починає розквітати за умови залучення інвестицій. Так, щоб Україні досягти такого рівня розвитку, який має Польща, потрібно протягом 10 років залучати вдвічі більше інвестицій, ніж ми отримуємо на даний момент. Доведено, що сприятливий інвестиційний клімат для України дасть змогу поліпшити процес залучення іноземних інвестицій, примножити обсяги виробництва та буде рушійною силою для модернізації та диверсифікації переважаючих пріоритетних сферах економіки, що дасть змогу запровадити інновації в різних галузях виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Види і форми іноземного інвестування. Міжнародна інвестиційна діяльність і її чинники. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://otherreferats./finance/00033605_0.html].
2. Третяк Н.М. Фактори формування інвестиційного клімату в Україні / Н.М.Третяк // Фінансовий простір. – №3 (11). – 2013.- С. 165-170.
3. Коваленко С. О. Інвестиційний клімат в Україні та напрями його покращення / С. О. Коваленко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 38. – С. 366–368.
4. Гончаров А. Б. Інвестування : навчальний посібник / А. Б. Гончаров; Мін-во освіти і науки України, Харківський держ. економ. ун-т. – Х. : Інжек, 2004. – 240 с.
5. Євтушенко Г.І. Іноземне інвестування в Україні: Сучасний стан та перспективи: наук. стат. збірник наукових праць / Г.І. Євтушенко, Т.А. Левківський // Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 1. – С. 13.
6. Малютін О. К. Концепція поліпшення інвестиційного клімату в Україні / О.К. Малютін // Фінанси України. – 2008. – № 11 (156). – С. 65-74.
7. Dodd D. Security Analysis: Principles and Technique / B. Graham [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.ebooksdownloadfree.com/Business-Finance-Jobs/Security-Analysis-Principles-and-Technique-2-Edition-BI18626.html>.
8. Офіційний сайт European Business Association. [Електронний ресурс] .– Режим доступу – <http://www.eba.com.ua/uk>.
9. Василиця О.Б. Іноземне інвестування: загрози економічній безпеці України / О.Б. Василиця // Економіко–правовий часопис. – 2016. – Вип. 1. – С. 12–22.
10. Іноземні інвестиції в Україні / За ред. П.І. Гайдучького. – К. : Редакційно-видавниче відділення Укр. ІНТЕІ, 2017. – 248 с.
11. Присяжнюк Ю. І. Міжрегіональна структурна взаємодія економіки України з національними господарськими системами країн Центрально-Східної

Європи: монографія / Ю. І. Присяжнюк // Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2017. – 536 с.

12. FDI profile: Estonia: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/wid_cp_ee_en.pdf.

13. FDI profile: Latvia: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/wid_cp_lv_en.pdf.

14. Присяжнюк Ю. Особливості інвестиційної діяльності в країнах Центрально-Східної Європи / Ю. Присяжнюк // Галицький економічний вісник. – 2016. – №4(33). – С.5-12.

15. FDI profile: Poland: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/wid_cp_pl_en.pdf.

16. FDI profile: Romania: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/wid_cp_ro_en.pdf.

17. FDI profile: Slovakia : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/wid_cp_sk_en.pdf.

18. FDI profile: Czech republic: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/Sections/dite_fdistat/docs/wid_cp_cz_en.pdf.

19. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

20. Фарінович І. В. Інвестиційний клімат України: проблеми та напрями поліпшення [Електронний ресурс] / І. В. Фарінович. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/29094/1/033_087_089.pdf

21. Савчук Н. Стан інвестиційного клімату України та напрямки його покращення / Н. Савчук // Регіональна економіка. – 2016. – № 8. – С. 3.

22. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні / А.А. Пересада. – К.: Лібра, 2016. – 392 с.

23. Даниленко А.А. Світові тенденції та особливості розвитку прямих іноземних інвестицій / А.А. Даниленко // Фінанси України. – 2016. – № 4. – С. 99–108.

24. Власюк О. С. Передмова // Іноземні інвестиції та національний капітал: парадигма взаємодії: Зб. наук. статей / Під ред. Я. А. Жаліла. – К.: Сатсанга, 2016. – С.3 – 7.

25. Залучення іноземних інвестицій в економіку України – шлях для подолання економічної кризи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2017_3/tom3/920.pdf

26. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII.

27. Шляхи покращення інвестиційного клімату в Україні [Електронний ресурс] / Інвестознавство. – Режим доступу : <http://www.infolibrary.com.ua/books-text-1363.html>.